

sheriayamungu.org

Kiambatisho 7b: Waraka wa Talaka — Ukweli na Dhana Potofu

Ukurasa huu ni sehemu ya mfululizo kuhusu miungano ambayo Mungu anakubali na unafuata mlolongo huu:

1. Kiambatisho 7a: Wanawali, Wajane, na Waliotalikiwa: Miungano Ambayo Mungu Anakubali
2. Kiambatisho 7b: Waraka wa Talaka — Ukweli na Dhana Potofu (Ukurasa wa sasa).
3. Kiambatisho 7c: Marko 10:11-12 na Usawa Bandia Katika Uzinzi
4. Kiambatisho 7d: Maswali na Majibu — Wanawali, Wajane, na Waliotalikiwa

"Waraka wa talaka" unaotajwa katika Biblia mara nyingi hueleweka kimakosa kuwa idhini kutoka kwa Mungu ya kuvunja ndoa na kuruhusu miungano mipya. Makala hii inafafanua maana halisi ya [**סֵפֶר כְּרִיתוּת** (sefer keritut)] katika Kumbukumbu la Torati 24:1-4 na [**βιβλίον ἀποστασίου** (biblíon apostasíou)] katika Mathayo 5:31, ikikanusha mafundisho ya uongo yanayodai kwamba mwanamke aliyefukuzwa yuko huru kuolewa tena. Kwa kutegemea Maandiko, tunaonyesha kwamba desturi hii, iliyovumiliwa na Musa kwa sababu ya ugumu wa mioyo ya wanadamu, haikuwa kamwe amri kutoka kwa Mungu. Uchambuzi huu unasisitiza kwamba, kwa mujibu wa Mungu, ndoa ni muungano wa kiroho unaomfunga mwanamke kwa mume wake hadi mume huyo afe, na "waraka wa talaka" hauvunji kifungo hiki, hivyo mwanamke hubaki amefungwa maadamu mume wake yuko hai.

SWALI: ***Waraka wa talaka unaotajwa katika Biblia ni nini?***

JIBU: Iwe wazi kwamba, kinyume na yale ambayo viongozi walio wengi wa Kiyahudi na wa Kikristo hufundisha, hakuna agizo kutoka kwa Mungu kuhusu “waraka wa talaka” wa aina hiyo — sembuse wazo kwamba mwanamke anayeupokea yuko huru kuingia katika ndoa mpya.

Musa anataja “waraka wa talaka” tu kama sehemu ya mfano katika Kumbukumbu la Torati 24:1-4, kwa kusudi la kuelekeza kwenye amri halisi iliyomo katika kifungu hicho: ***ni marufuku kwa mume wa kwanza kulala tena na mke wake wa zamani ikiwa amelala na mwanamume mwingine*** (tazama Yeremia 3:1). Kwa kuongezea, mume wa kwanza angeweza hata kumrudisha — lakini hangeruhusiwa tena kufanya naye tendo la ndoa, kama tunavyoona katika kisa cha Daudi na masuria waliobakwa na Absalomu (2 Samweli 20:3).

Ushahidi mkuu kwamba Musa anaonyesha tu hali fulani kwa mfano ni kurudiwa kwa kiunganishi כִּי (ki, “ikiwa”) katika maandishi: **Ikiwa** mwanamume atamchukua mke… **Ikiwa** atapata kitu kisicho cha adabu [עֶרְוָה, **ervah**, “uchi”] ndani yake… **Ikiwa** mume wa pili atakufa… Musa anajenga hali inayoweza kutokea kama mbinu ya balagha.

Yesu aliweka wazi kwamba Musa **hakupiga marufuku** talaka, lakini hilo halimaanishi kwamba kifungu hicho ni idhini rasmi. Kwa kweli, hakuna kifungu ambamo Musa **anaidhinisha** talaka. Alichukua tu msimamo wa kutoingilia kati alipokabiliwa na ugumu wa mioyo ya watu — watu waliokuwa wametoka tu katika utumwa wa takribani miaka 400.

Uelewa huu potofu wa Kumbukumbu la Torati 24 ni wa zamani sana. Katika siku za Yesu, Rabi Hileli na wafuasi wake pia walitoa katika kifungu hiki jambo ambalo halimo: wazo kwamba mwanamume angeweza kumfukuza mke wake kwa sababu yoyote.

Mjadala ulijikita katika maneno mawili ya Kiebrania katika mstari wa 1: עֶרְוַת דָּבָר (ervat davar). Ervat humaanisha “uchi” au “utovu wa adabu,” na davar humaanisha “jambo” au “kitu.” Maneno hayo yanaposomwa pamoja, kama sarufi inavyotaka, kirai hicho humaanisha “kitu kisicho cha adabu.”

Shule za marabi zilikigawanya kirai hicho. Nyumba ya Shamai ilishikilia neno la kwanza, ervah (utovu wa adabu): talaka kwa sababu ya utovu wa adabu katika mambo ya ngono pekee. Nyumba ya Hileli ilijenga hoja yake juu ya neno la pili, davar

(jambo): mwanamume angeweza kumtaliki mke wake kwa jambo lolote lililomkera — hata, kama ilivyoandikwa katika Mishnah, kwa sababu ya kuunguza chakula chake (Mishnah Gittin 9:10; Talmud, Gittin 90a). Kwa kukichukulia kirai kimoja kuwa sababu mbili tofauti, waligeuza “kitu kisicho cha adabu” kuwa “utovu wa adabu au jambo lingine lolote.”

Kisha Yesu akarekebisha makosa haya:

1. Alisisitiza kwamba πορνεία (**porneía** — kitu kisicho cha adabu) ndiyo sababu pekee inayokubalika.
2. Aliweka wazi kwamba Musa alivumilia tu yale waliyokuwa wakiwatendea wanawake kwa sababu ya ugumu wa mioyo ya wanaume wa Israeli.
3. Katika Mahubiri ya Mlimani, alipotaja “waraka wa talaka” na kuhitimisha kwa usemi “Lakini mimi nawaambia ninyi,” Yesu alipiga marufuku matumizi ya chombo hiki cha kisheria kwa ajili ya kutenganisha nafsi (Mathayo 5:31-32).

KUMBUKA: Neno la Kigiriki **πορνεία** (*porneía*) ni sawa na la Kiebrania **עֶרְוָה** (*ervah*). Katika Kiebrania lilimaanisha “uchi,” na katika Kigiriki maana yake ilipanuliwa kuwa “kitu kisicho cha adabu.” Porneía haijumuishi uzinzi [**μοιχεία** (*moicheía*)] kwa sababu katika nyakati za kibiblia adhabu yake ilikuwa kifo. Katika Mathayo 5:32, Yesu alitumia maneno yote mawili katika sentensi moja, akionyesha kwamba ni mambo mawili tofauti.

Ni muhimu kusisitiza kwamba ikiwa Musa hakufundisha chochote kuhusu talaka, ni kwa sababu Mungu hakumwagiza kufanya hivyo — kwani Musa alikuwa mwaminifu na alisema tu yale aliyoyasikia kutoka kwa Mungu.

Usemi **sefer keritut**, ambao maana yake halisi ni “kitabu cha kutengana” au “waraka wa talaka,” unapatikana mara moja tu katika Torati nzima — katika Kumbukumbu la Torati 24:1-4 hasa. Kwa maneno mengine, hakuna mahali ambapo Musa alifundisha kwamba wanaume watumie waraka huu kuwafukuza wake zao. Hilo linaonyesha kwamba ilikuwa **desturi iliyokuwapo tayari,** iliyorithiwa kutoka katika kipindi cha utumwa huko Misri. Musa alitaja tu jambo ambalo tayari lilikuwa likifanywa, lakini hakuliagiza kama amri kutoka kwa Mungu. Inafaa kukumbuka kwamba Musa

mwenyewe, takribani miaka arobaini kabla ya hapo, alikuwa ameishi Misri na bila shaka alijua aina hii ya chombo cha kisheria.

Nje ya Torati, Tanaki pia hutumia **sefer keritut** mara mbili tu — zote mbili kwa lugha ya sitiari, zikirejelea uhusiano kati ya Mungu na Israeli (Yeremia 3:8 na Isaya 50:1).

Katika matumizi haya mawili ya kiishara, hakuna dalili kwamba kwa sababu Mungu alimpa Israeli “waraka wa talaka,” taifa hilo lilikuwa huru kujiunganisha na miungu mingine. Kinyume chake, usaliti wa kiroho unalaaniwa kote katika maandishi. Kwa maneno mengine, **hata kwa njia ya kiishara “waraka wa talaka” huu hauruhusu muungano mpya kwa mwanamke**.

Yesu pia hakuwahi kuutambua waraka huu kama kitu kilichoidhinishwa na Mungu ili kuhalalisha utengano kati ya nafsi. Mara mbili ambapo unapatikana katika Injili ni katika Mathayo — na mara moja katika kifungu sambamba katika Marko (Marko 10:4):

1. Mathayo 19:7-8: Mafarisayo wanautaja, naye Yesu anajibu kwamba Musa aliruhusu tu (**epétrepsen**) matumizi ya waraka huo kwa sababu ya ugumu wa mioyo yao — ikimaanisha kwamba haikuwa amri ya Mungu.
2. Mathayo 5:31-32, katika Mahubiri ya Mlimani, Yesu anaposema:

“Ilisemwa: ‘Yeyote anayemtaliki mke wake, ampe waraka wa talaka.’ Lakini mimi nawaambia ninyi: yeyote anayemtaliki mke wake, isipokuwa kwa sababu ya **porneía**, anamwingiza katika uzinzi; na yeyote anayemwoa mwanamke aliyetalikiwa **anazini**.”

Kwa hiyo, huu unaoitwa “waraka wa talaka” haukuwa kamwe idhini kutoka kwa Mungu, bali ulikuwa tu jambo ambalo Musa alivumilia kutokana na ugumu wa mioyo ya watu. Hakuna sehemu yoyote ya Maandiko inayounga mkono wazo kwamba, kwa kuupokea waraka huu, mwanamke angefunguliwa kiroho na kuwa huru kuungana na mwanamume mwingine. Wazo hili halina msingi katika Neno na ni dhana potofu. Fundisho la Yesu lililo wazi na la moja kwa moja linathibitisha ukweli huu.